

Zpravodaj Historického klubu 2012

Časopis Sdružení historiků

České republiky

(Historického klubu 1872)

Obsah:

I. STUDIE: Vítězné práce z ročníků Celostátní studentské vědecké konference Historie

II. MATERIÁLY:

Nové stanovy SH ČR

III. ZPRÁVY O ČINNOSTI SDRUŽENÍ HISTORIKŮ ČR A KOLEKTIVNÍCH ČLENŮ SH

Zprávy o činnosti SH ČR

Zprávy o hospodaření SH ČR

Zprávy revizní komise SH ČR

Zápisy z valných shromáždění SH ČR

IV. Z HISTORICKÉ OBCE: Vyhlášení vítězných prací soutěže o Cenu Josefa Pekaře a Josefa Šusty za léta 2012–2017, Čestné členství SH ČR, Plaketa Fr. Palackého, Jubilea, Nekrology

Cena Josefa Šusty (12. ročník – 2011/2012)

Oceněné dílo

ALEŠ MATERNA: Lodní výroba Vítkovických železáren pro rakousko-uherské námořnictvo. (Katedra historie Filosofické fakulty Ostravské university Ostrava)

Vyhlášení vítězné práce soutěže o Cenu Josefa Pekaře za rok 2012

1. Dne 14. listopadu 2012 proběhlo v Praze v rámci schůze výboru Sdružení historiků České republiky (Historického klubu 1872) a za účasti zástupce Pekařovy společnosti Českého ráje společné vyhodnocení soutěžních prací zaslaných do 11. ročníku soutěže o Cenu Josefa Pekaře za rok 2012, a to ve složení – dr. Roman Baron, Karol Bílek, prof. Jiří Kocian, dr. Helena Kokešová, Mgr. Pavel Martinovský, doc. Dana Musilová, prof. Jiří Pešek, doc. Marie Ryantová, dr. Milan Svoboda, prof. Petr Vorel

2. Do 11. ročníku soutěže byly přihlášeny 2 práce:

1. Zdeněk BERAN: *Boleslavský landfrýd 1440–1453. Krajský landfrýdní spolek v pohusitských Čechách*, České Budějovice, Veduta 2012.

2. Veronika ČAPSKÁ: *Představy společenství a strategie sebezprezentace. Řád servitů v habsburské monarchii (1613–1780)*, Praha, Scriptorium 2011.

3. Hodnotitelé konstatovali, že obě přihlášené práce splnily formální předpoklady pro zařazení do soutěže a byly požadované kvality, tak, jak vyžaduje Statut Ceny Josefa Pekaře.

Posoudili obě práce zaslané do soutěže o Cenu Josefa Pekaře a hlasováním rozhodli, že Pekařova cena za rok 2012 bude udělena Zdeňku Beranovi za publikaci *Boleslavský landfrýd 1440–1453. Krajský landfrýdní spolek v pohusitských Čechách*, České Budějovice, Veduta 2012.

4. Slavnostní vyhlášení vítěze 11. ročníku Ceny Josefa Pekaře proběhne na výročním zasedání Pekařovy společnosti Českého ráje na počátku roku 2013.

Zapsala:

doc. PhDr. Dana Musilová, CSc., tajemnice SH ČR

V Praze 14. 11. 2012

Nekrology

Úmrtí v historické obci ČR a mezi zahraničními bohemisty 2010–2012

- Anežka Vidmanová (22. 10. 1929 – 25. 7. 2010), nekrolog ČČH 109, 2011, č. 1, s. 166–170
- Jindřich Tomas, historik, archivář (23. 5. 1927 – 22. 9. 2010), nekrolog ČČH 109, 2011, č. 3, s. 617–621
- Anna Skýbová, historička (27. 7. 1934 – 4. 10. 2010), nekrolog AČ 61, 2011, č. 1, s. 103–110 (Michael Skopal)
- Marek Zvelebil, archeolog (1952–2011), nekrolog AR 63, 2011, seš. 4, s. 703–707 (Markéta Koncelová – Petr Květina)
- Jindřich Růžička, archivář (4. 4. 2016 – 7. 1. 2011), nekrolog AČ 61, 2011, č. 1, s. 110–112
- Dagmar Culková, archivářka (15. 2. 1919 – 17. 1. 2011), nekrolog AČ 61, 2011, č. 2, s. 198–200 (Jan Kahuda)
- Mojmír Horyna (23. 3. 1945 – 26. 1. 2011), nekrolog ČČH 109, 2011, č. 1, s. 171–173
- Stanley Bisguier Winters (5. 6. 1924 – 28. 1. 2011), nekrolog ČČH 109, 2011, č. 1, s. 174–176; ČMM 130, 2011, č. 1, s. 251–256 (Jiří Malíř)
- Ladislav Hladký, archivář (11. 6. 1942 – 25. 2. 2011), nekrolog AČ 62, 2012, č. 1, s. 83–87 (Jiří Šouša – Jiří Novotný)
- Vojtěch Fejlek, archivář (11. 7. 1923 – 27. 2. 2012), nekrolog AČ 52, 2012, č. 2, s. 199 (Július Baláž)
- Antonín Beneš, archeolog (25. 6. 1934 – 7. 3. 2011), nekrolog AR 63, 2011, seš. 2, s. 344–346 (Jan Bouzek – Slavomil Vencel)
- Ladislav Hrdlička, archeolog (4. 4. 1937 – 30. 3. 2011), AR 63, 2011, seš. 2, s. 346–347 (Ivana Boháčová)
- Zdeněk Vašíček (20. 5. 1933 – 13. 4. 2011), nekrolog AR 63, 2011, seš. 2, s. 340–344 (Jan Bouzek)
- Ladslav Hrdlička, archeolog (4. 4. 1937 – 30. 4. 2011), nekrolog AR 63, 2011, seš. 2, s. 346–347 (Irena Boháčová)
- Václav Kural (25. 6. 1928 – 25. 6. 2011), nekrolog ČČH 109, 2011, č. 4, s. 889–894
- Miroslav Richter, archeolog (29. 5. 1932 – 12. 8. 2011), nekrolog AR 63, 2011, seš. 4, s. 702–703 (Lada Šlesingerová)
- Vladimír Vítek, archivář (9. 7. 1921 – 16. 9. 2011), nekrolog AČ 61, 2011, č. 4, s. 443 (Petr Rak)
- Rudolf Vierhaus (29. 10. 1922 – 13. 11. 2011), nekrolog ČČH 109, 2011, č. 1, s. 165–167

Jaroslav Marek, historik, (27. 11. 1926 – 18. 12. 2011), nekrolog ČČH 110, 2012, č. 1, s. 168–172; ČMM 131, 2012, č. 1, s. 221–224 (Tomáš Borovský)

Koloman Gajan (7. 11. 1918 – 27. 12. 2011), nekrolog ČČH 110, 2012, č. 2, s. 384–387

Václav Babička, archivář (28. 5. 1949 – 12. 5. 2012), nekrolog AČ 62, 2012, č. 2, s. 201–203 (Vladimír Růžek)

Miloš Čižmář, archeolog (17. 12. 1945 – 31. 7. 2012), nekrolog 64, 2012, seš. 4, s. 798–799 (Natalie Venclová)

Miloslav Petrušek (15. 10. 1936 – 19. 8. 2012), nekrolog ČČH 111, 2013, č. 2, s. 455–457

Vilém Herold (15. 9. 1933 – 10. 9. 2012), nekrolog ČČH 111, 2013, č. 1, s. 617–621

Tomáš Durdík (24. 1. 1951 – 20. 9. 2012), nekrolog ČČH 111, 2013, č. 3, s. 657–660; AR 64, 2012, seš. 4, s. 799–801 (Jan Klápště – Petr Sommer)

Jozef Jablonický (3. 1. 1933 – 7. 12. 2012), nekrolog ČČH 111, 2013, č. 1, s. 245–246

Zpravodaj Historického klubu 2013

Časopis Sdružení historiků

České republiky

(Historického klubu 1872)

Cena Josefa Pekaře – 11. ročník

V sobotu 2. března 2013 proběhlo v Porotním sále zámku na Valdštejnově náměstí v Jičíně v rámci konání valné hromady Pekařovy společnosti Českého ráje slavnostní vyhlášení a udělení Ceny Josefa Pekaře za rok 2012 vítězi již 11. ročníku této soutěže. Vítězem se stal PhDr. Zdeněk Beran, PhD., z Historického ústavu Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové, a to za monografii *Boleslavský landfrýd 1440–1453. Krajský landfrýdní spolek v pohusitských Čechách*. Tuto cenu každoročně společně vyhláší a vyhodnocují výbor Sdružení historiků České republiky (Historického klubu 1872) a výbor Pekařovy společnosti Českého ráje. V soutěži jsou oceňovány nejlepší monografie z českých dějin v chronologickém záběru od středověku do současnosti, jejichž autory jsou historičky a historici, kteří v době uzávěrky přihlášek nepřesáhli věk 35 let. Diplom a cenu v podobě knižních darů a finanční odměny předali společně vítězi 11. ročníku předsedkyně Pekařovy společnosti Českého ráje PhDr. Eva Bílková a předseda Sdružení historiků ČR prof. Jiří Kocian. Slavnostní laudatio připravil a přednesl prom. hist. Karol Bílek, čestný předseda Pekařovy společnosti Českého ráje. Pro účastníky tohoto vyhlášení byla tato část valné hromady Pekařovy společnosti o to slavnostnější, neboť udělení Pekařovy ceny za rok 2012 předcházela volba významného českého historika váženého pana prof. PhDr. Roberta Kvačka, CSc., čestným členem Pekařovy společnosti. Prof. Kvaček při této příležitosti přednesl vynikající přednášku na téma *Historik jako svědek*. Návrh na udělení čestného členství prof. R. Kvačkovi přednesla dr. E. Bílková. Zároveň tyto dva slavnostní akty byly i neformálním symbolickým setkáním představitelů různých generací historiků, a vyjádřily též nadějně pokračování a perspektivy oboru.

Eva Bílková – Jiří Kocian

Laudatio Zdeňku Beranovi

prom. hist. Karol Bílek, čestný předseda Pekařovy společnosti Českého ráje

Je velmi milým zážitkem každého příslušníka starší generace historiků, může-li se seznámit s dobrým či výborným historikem generace mladé, nastupující. Je příjemné začíst se do jeho prvních studií a knih a shledat jejich výbornou kvalitu. Měl jsem nedávno takovou možnost, když jsem mohl otevřít knihy kolegy Zdeňka Berana, které mě lákaly již na první pohled regionálním zaměřením i zajímavou úpravou. Potom jsem mohl vyslechnout i jeho přednášku pro Sdružení historiků a seznámit se s ním osobně.

Dnes se mi dostalo čestného úkolu představit kolegu PhDr. Zdeňka Berana tomuto významnému shromáždění. Jsem rád, že můžete poznat autora knih *Poslední páni*

z *Michalovic a Boleslavský landfrýd 1440–1453*. Obě nás zavádějí do spletitých dějů kolem poloviny 15. století a částečně se prolínají.

Poslední páni z Michalovic se zabývají osudy významného českého šlechtického rodu, zvláště jeho dvou posledních velkých osobností, Jana IV. a Jindřicha II. Starší dějiny rodu jsou jen stručně naznačeny. Dílo se zabývá hospodářskými, politickými i konfesijními detaily mocenského růstu Michaloviců až mezi nejpřednější českou šlechtu. Právě vývoj náboženských poměrů v husitských Čechách a přijetí kompaktát v Basileji umožnilo katolíkovi Jindřichu IV. Kruhlatovi z Michalovic zůstat věrným stoupencem husitského krále Jiřího z Poděbrad. Za něho a za jeho české království bojoval a nakonec na utrpené smrtelné zranění v bitvě u Turnova roku 1468 zemřel. Byl poslední svého rodu.

Boleslavský landfrýd se věnuje, jak už z názvu knihy vyplývá, složité právní problematice landfrýdů. Speciálně sleduje osudy poměrně krátkého trvání boleslavského landfrýdu a jeho vztah především k sousednímu východočeskému landfrýdu s hlavním zřetelem na roli Jiřího z Poděbrad. Podrobně zachycuje územní rozsah spolku, sociální složení členů, hospodářské zázemí i vojenskou sílu tohoto celku.

Obě knihy jsou založeny na důkladné znalosti pramenů i literatury, vyhodnocují je a přinášejí nebo upřesňují mnohé podrobnosti k dějinám Boleslavska. Jsou doplněny množstvím fotografií, reprodukcemi archiválií, četnými tabulkami, mapkami, plány a rodokmeny. Nechybí poznámkový aparát, seznamy pramenů a literatury, zkratek, rejstříky a německé resumé. I tisk a korektury jsou vynikající.

Obě knihy dokazují kvalitu královéhradecké medievalistiky, která se zásluhou docenta Martina Šandery a dalších osobností zaměřuje zvláště na období Jiřího z Poděbrad a postupně nám představuje především vynikající regionální, dnes zapomínané osobnosti tohoto období.

Ale dost o díle – je třeba také alespoň stručně představit jeho autora. Dámy a pánové, dovoluji Vám představit **PhDr. Zdeňka Berana, Ph.D.** Jeho domovem je Kutná Hora, vystudoval historii a matematiku – prosím, nekrutěte nevěřičně hlavami – opravdu historii a matematiku na královéhradecké univerzitě. Této škole zůstal věrný i po promoci jako interní doktorand a je jí věrný i nadále. To se již opravdu staly jeho oborem jen české a československé dějiny, i když často využívá i různé matematické metody. Doktorská studia zakončil úspěšně roku 2010.

Zdeněk Beran se již během studií zapojil do studentských vědeckých soutěží, publikoval časopisecky, účastnil se aktivně vědeckých konferencí a přednášel. Svou knihu *Boleslavský landfrýd* přihlásil i do naší soutěže o Cenu Josefa Pekaře a i zde uspěl.

Dámy a pánové, odborná porota, složená ze zástupců obou vyhlášovatелů, tedy Sdružení historiků České republiky – Historického klubu 1872 a Pekařovy společnosti Českého ráje, přikla v XI. ročníku soutěže mladých autorů do 35 let vítěznou Cenu Josefa Pekaře panu PhDr. Zdeňku Beranovi, Ph.D., z Historického ústavu Univerzity Hradec Králové za monografii Boleslavský landfrýd 1440–1453 s přihlédnutím k jeho předchozí knize Poslední páni z Michalovic. Blahopřejeme!

Zároveň prosím představitele obou vyhlášovatелů, předsedkyni PSČR PhDr. Evu Bílkovou a předsedu Sdružení historiků České republiky prof. PhDr. Jiřího Kociana, CSc., aby cenu laureátovi předali.

13. ročník – 2012/2013

JIRÍ MÁLEK: Prostředky symbolické komunikace ve slavnostních vjezdech přemyslovské doby. (Ústav historie a muzeologie Filosoficko-přírodovědecká fakulta Slezské university v Opavě)

VOJTĚCH KYNCL: Bez výčitek. Genocida Čechů po atentátu na Reinharda Heydricha.

Téma atentátu na Reinharda Heydricha dráždí českou společnost už po více než sedm desítek let. Jedinčný soubor vypovědí pachatelů a svědků tehdejších událostí v protektorátu Čechy a Morava, který pořídily desítky policistů a vyšetřovatelů v 60. až 80. letech v SRN, NDR a Rakousku, mi dopomohl blíže popsat trestné činy na jedenácti zřízených popravistiších. Pohled historika se tak nezaměřil jako obvykle na oběti, i když i jejich příběhy se v monografii objevují, ale především na členy gestapa a popravčích jednotek, jejich motivace k násilí, reflexe chování při exekucích i obav z postihu mnoho let po válce. Soubor bezmála dvou tisíc výslechových protokolů a jejich výklad z mezioborového hlediska historie, sociální psychologie a právní vědy umožnil vstup do společensky výbušného "výzkumu pachatelů". Praktickým výsledkem bádání jsou vedle dalších odborných výstupů i populárně naučné expozice v památnících (kupř. Ležáky, Lety), výstavy, rozhlasové a televizní pořady i podnět k trestnímu oznámení na dosud žijící nacistické zločince.

KÁBOVÁ, Hana. *Josef Vítězslav Šimák. Jeho život a dílo se zvláštním zřetelem k historické vlastivědě.* České Budějovice – Pelhřimov: Společnost pro kulturní dějiny, Nová tiskárna Pelhřimov, 2013, 608 s. ISBN 978-80-904446-9-0 (Společnost pro kulturní dějiny), ISBN 978-80-7415-070-8 (Nova tiskárna Pelhřimov).

Kniha přináší zevrubný životopis historika, turnovského rodáka Josefa Vítězslava Šimáka (1870–1941) a tematický rozbor jeho díla, sepsaný na základě důkladného studia archivních pramenů a literatury. Podstatné místo je v něm věnováno otázkám institucionalizace historické vlastivědy v českých zemích a fenoménu kulturního regionalismu, metodologii a institucionálním základnám rozvoje historické vědy (univerzita, vědecké společnosti a spolky). Monografie prohlubuje a rozšiřuje dosavadní znalosti o české historiografii konce 19. a první poloviny 20. století. Autorka se také věnuje všednímu životu J. V. Šimáka – vědce s širokými kulturními zájmy, kolegy a přítele řady významných osobností (např. Josefa Pekaře, Augusta Sedláčka, Renáty Tyršové, Zikmunda Wintra, Čeňka Zírta), vyhledávaného přednášeče a popularizátora historického bádání, spoluzakladatele turnovského muzea, příležitostného básníka, oblíbeného společníka, laskavého učitele, milujícího manžela a otce. Přináší lidský profil historika se všemi jeho radostmi, zápasy a bolestmi. Kniha představuje J. V. Šimáka nejen jako respektu hodného vědce, ale i jako pokorného člověka, který nám zanechal jako odkaz nejen své dílo, ale i svůj životní příběh.

Nedílnou součástí monografie je bibliografie Šimákových odborných knih, studií, článků, recenzí, popularizačních statí a novinových příspěvků. Rovněž je připojen soupis jeho univerzitních a popularizačních přednášek, dále výběr z Šimákových metodických (resp. teoretických) statí o historické vlastivědě.

Kniha věnuje velkou pozornost Šimákovu všednímu životu a vnitřnímu světu. Zachované archivní prameny umožnily představit historika J. V. Šimáka jako typ vzdělance, vysokoškolského profesora, který neváhá věnovat svůj čas popularizační činnosti (objíždí venkov, přednáší o historii, píše do novin a vlastivědných sborníků), ale také celý život skládá básně (nejprve s literárními ambicemi, posléze, aby potěšil a pobavil své přátele), chodí na domácí čaje do rodin Aloise Jiráska, Františka Kvapila, Gabriely Preissové, 15 let režiruje studentská ochotnická představení v Turnově atd. Zamiluje se do Jiráskovy dcery Boženy a nakonec se žení s půvabnou Ludmilou, dcerou akademického malíře Karla Liebschera. Vychová s ní tři děti a je rovněž otcovským přítelem mnohých svých studentů a studentek, kteří jej mají rádi pro jeho laskavost a váží si jej pro odbornou erudici. Šimák je zároveň člověk, jehož nezměrná píle a pracovitost neznají mezí. Monografie líčí mj. následky jeho pracovního přetížení, problematické postavení vědce (který „nemá tvrdé lokty“) na

Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze i osobní tragédii Šimáka-historika a člověka po podpisu Mnichovské dohody 30. září 1938.

Knihu objednávejte na adrese: Nová tiskárna Pelhřimov, Krasíkovická 1787, 393 01 Pelhřimov; tel. 565 332 290, 724 538 031; e-mail: ntp@ntp.cz

Cena knihy u nakladatele: 320 Kč

Vzpomínka – Eliška Nováková

Zemřela nejstarší členka Sdružení historiků

Vídali jsme ji ještě donedávna na přednáškách našeho Sdružení v Národním muzeu. Dojížděla až od Šáreckého údolí, kde bydlela v ulici Na Babě, sedávala v předních řadách a pozorně naslouchala. Setkávala se zde i se svými žáky, kterým řadu let přednášela na Filozofické fakultě němčinu jako oblíbená a vlídná lektorka. Kromě překladů z němčiny a do němčiny připravila do tisku vzpomínkovou knihu svého manžela Mirko Nováka Úsměvné vzpomínání (Karolinum, Praha 1998) a sama publikovala několik vzpomínkových prací na pozoruhodný rod Nováků, z nich vyniká rozsáhlé Čtení o Žďánku a jeho obyvatelích (vl. nákl., Praha 1998). Na podzim roku 2013 ve věku 102 let zemřela.

Přinášíme vzpomínku na váženou paní a kolegyni Elišku Novákovou z pera archeologa dr. Martina Kuny, jejího prasynovce. Text psal pro Zpravodaj Šrámkovy Sobotky, odkud ho přetiskujeme.

Karol Bílek

Eliška (Elsa Sidonie) Nováková rozená Hamrová

Narodila se 20. března 1911 v Pule, tehdy rakousko-uherském přístavu v Istrii. Po otci námořníkovi byla Češka, po mamince česká Němka – a proto se u nich doma mluvilo německy. Eliška měla dva starší bratry, kteří oba zemřeli mladí: Emila, který jí byl věkově bližší, a staršího Oskara, na kterého často vzpomínala jako na vzor pro oba mladší sourozence.

Své dětství a mládí prožila Eliška téměř v celé střední Evropě. V roce 1917 začala chodit do německé školy ve Štýrském Hradci, kde byla její rodina za války internována, pokračovala v italsky mluvící Pule, Litoměřicích (kde se poprvé začala učit česky) a nakonec se usadila v Bratislavě. Po studiích na dívčím reálném gymnáziu Eliška nastoupila na bratislavskou Univerzitu Komenského. Přestože její láskou byla od mládí historie, rozhodla se nakonec pro filosofii a němčinu.

Během vysokoškolských studií se seznámila s Jaromírem (Mirko) Novákem, svým pozdějším manželem, který na univerzitě vyučoval estetiku. Vzali se v roce 1936, ve stejné době, kdy Eliška obhájila svou disertaci o německé pedagogice a získala doktorát. V manželství se Eliška nedočkala dětí, ale stýkala se s Mirkovou dcerou z předchozího manželství Zuzanou. V poválečném období žili Novákové krátce v Brně a později přesídlili do Prahy, kde oba působili na Karlově univerzitě – Eliška jako učitelka němčiny, Mirko jako profesor estetiky. S Mirkem také Eliška začala jezdit na Žďánek, usedlost Novákovy rodiny v Malechovicích u Sobotky. Tento kout jí přirostl k srdci a po desetiletí zde ráda trávila veškerý svůj volný čas. Díky své bilingvnosti a nadání na jazyky se Eliška stala výbornou překladatelkou. Z rukopisů přeložila veškerou německy psanou korespondenci Antonína Dvořáka a z češtiny do němčiny například knihu o židovských hudebnících v koncentračních táborech. Svým trvalým zájmem o historii, trpělivostí a schopností přečíst ručně psané dokumenty byla k takové práci předurčena a zhostila se jí vždy mimořádně dobře.

Do vysokého věku byla též aktivní členkou a diskutérkou Masarykovy společnosti, Společnosti Dr. E. Beneše, Goethe Institutu, Společnosti Franze Kafky a dalších.

I po Mirkově smrti věnovala Eliška trpělivou energii zvelebování a udržování Žďánku, kam jezdila jak sama, tak v široké společnosti rodiny své nevlastní dcery Zuzany. Díky její pečlivé práci zůstal dodnes zachován více než století starý ráz usedlosti, komplex parkových cest v přílehlé rokli zvaný „Kolem“ a především povědomí o předchozích obyvatelích Žďánku z Mirkova rodu, jejichž osudy, ovlivněné v počátcích pobytem na schwarzenberském Orlíku, Eliška zachytila v rozsáhlé kronice.

Eliška zemřela o sobotním poledni 5. října 2013, v kruhu rodiny. Odešla skromně, klidně a vyrovnaně – tak, jak prožila celý svůj život.

Martin Kuna

Nekrology

Úmrtí v historické obci ČR a mezi zahraničními bohemisty 2013

Milan Novotný, archivář (7. 12. 1973 – 10. 11. 2013), AČ 63, 2013, č. 1, s. 103–104 (Jiří Kuba)

Miloš Kouřil, archivář (1. 6. 1932 – 4. 1. 2013), nekrolog AČ 63, 2013, č. 1, s. 102 (Jitka Balatková)

Jaroslav Kolár, literární historik (18. 9. 1929 – 12. 2. 2013), nekrolog ČČH 111, 2013, č. 2, s. 453–454

Karel Valoch, archeolog paleolitu (15. 4. 1920 – 16. 2. 2013), nekrolog AR 65, 2013, seš. 1, s. 426–427 (Slavomil Vencel)

František Padrta, archivář (24. 11. 1934 – 22. 2. 2013), nekrolog AČ 64, 2014, č. 2, s. 221–223 (Jan Kašpar)

Václav Hrabánek (26. 10. 1946 – 2. 4. 2013), nekrolog AČ 64, 2014, č. 1, s. 79–81 (Dalibor Stádník)

Eva Procházková, archivářka (6. 2. 1950 – 4. 11. 2013), nekrolog ČČH 112, 2014, č. 1, s. 169–170 (Jaroslav Pánek); AČ 64, 2014, č. 1, s. 77–79 (Vladimíra Hradecká)

Oldřich Šeda, archivář (21. 12. 1933 – 15. 6. 2013), nekrolog AČ 63, 2013, č. 4, s. 415–418 (Tomáš Šimek)

Bernard Michel (8. 1. 1935 – 26. 7. 2013), nekrolog ČČH 112, 2014, č. 2, s. 347–349

Jacek Staszewski (3. 9. 1933 – 26. 8. 2013), nekrolog ČČH 112, 2014, č. 2, s. 350–355

Zpravodaj Historického klubu 2014

Časopis Sdružení historiků

České republiky

(Historického klubu 1872)

14. ročník – 2013/2014

PAVEL MÁŠA: Poslední věci vlastence. Smrt a pohřeb Františka Palackého. (Historický ústav Filosofické fakulty Masarykovy university v Brně)

Za rok 2014 cena J. Šusty nebyla udělena.

Nekrology

Úmrtí v historické obci ČR a mezi zahraničními bohemisty 2014

Vladislav Šťastný, historik, slavista (1. 7. 1928 – 13. 1. 2014), nekrolog 133, 2014, č. 1, s. 239–240 (Ladislav Hladký)

Jarmila Rajmová, archivářka (12. 1. 1939 – 2. 4. 2014), nekrolog AČ 64, 2014, č. 3, s. 315–316 (Lidmila Franková)

Jiří Říhovský (20. 7. 1924 – 23. 4. 2014), nekrolog AR 67, 2015, seš. 1, s. 143–145 (Milan Salaš)

Robert Sak (19. 1. 1933 – 14. 8. 2014), nekrolog ČČH 112, 2014, č. 4, s. 832–833

Václav Moucha (31. 1. 1933 – 16. 8. 2014), nekrolog AR 67, 2015, seš. 1, s. 145–146 (Evžen Neustupný)

Jaroslav Kašpar, historik (3. 6. 1929 – 8. 9. 2014), nekrolog ČČH 112, 2014, č. 4, s. 827–828; AČ 64, 2014, č. 4, s. 427–431 (Ivan Hlaváček)

Bohumil Baďura (18. 7. 1929 – 21. 9. 2014), nekrolog ČČH 112, 2014, č. 4, s. 829–831

Jerzy Tomaszewski (8. 10. 1930 – 4. 11. 2014), nekrolog ČČH 114, 2016, č. 1, s. 254–259

Zpravodaj Historického klubu 2015

Časopis Sdružení historiků

České republiky

(Historického klubu 1872)

15. ročník – 2014/2015

KRISTÝNA WEILOVÁ: Perkmistři, horníci a měšťané stříbrští v kontextu důlní konjunktury první čtvrtiny 16. století. (Katedra historie Filosofické fakulty UJEP Ústí nad Labem)

JAN BENDA: Útěky a vyhánění z pohraničí českých zemí 1938–1939.

Vítězem 14. ročníku soutěže o Cenu Josefa Pekaře za rok 2015 se stal PhDr. Jan Benda, Ph.D., a to za knihu *Útěky a vyhánění z pohraničí českých zemí 1938–1939* (Praha, Karolinum 2013).

Nekrology

Úmrtí v historické obci ČR a mezi zahraničními bohemisty 2015

Radomír Pleiner (26. 4. 1929 – 13. 1. 2015), nekrolog AR 67, 2015, seš. 4, s. 672–673 (Jiří Hošek)

Drahomír Koutecký (17. 1. 1931 – 16. 2. 2015), nekrolog AR 67, 2015, seš. 4, s. 674–676 (Jan Bouzek – Zdeněk Smrž)

Jiří Kořalka (7. 2. 1931 – 30. 1. 2015), nekrolog ČČH 113, 2015, č. 2, s. 604–610; ČMM 134, 2015, č. 2, s. 314–320 (Jiří Malíř: Český historik Jiří Kořalka na konci cesty)

Josef Kolečka, historik (7. 3. 1924 – 9. 2. 2015), ČMM 134, 2015, č. 1, s. 320

Věra Olivová (13. 11. 1926 – 7. 3. 2015), nekrolog ČČH 113, 2015, č. 3, s. 915–916

Václav Štěpán, archivář (30. 12. 1941 – 7. 3. 2015), nekrolog AČ 65, 2015, č. 2, s. 193–194 (Jitka Balatková); ČMM 134, 2015, č. 2, s. 600–603 (Jiří Jurok)

Ivan Martinovský, archivář, historik (6. 1. 1937 – 11. 3. 2015), nekrolog ČČH 113, 2015, č. 3, s. 902–905; AČ 65, 2015, č. 2, s. 194–197 (Kristina Kaiserová)

Alice Teichová (19. 9. 1920 – 12. 3. 2015), nekrolog ČČH 113, 2015, č. 3, s. 910–914

Jiří Kejř (28. 8. 1921 – 27. 4. 2015), nekrolog ČČH 113, 2015, č. 3, s. 897–901

Klaus Schaller (3. 7. 1925 – 17. 5. 2015), nekrolog ČČH 113, 2015, č. 3, s. 906–909

Karel Jiřík, archivář (26. 10. 1930 – 25. 5. 2015), nekrolog AČ 65, 2015, č. 3, s. 301–302
(Blažena Przybylová)

Vladimír Kašík (3. 5. 1925 – 23. 6. 2015), nekrolog ČČH 114, 2016, č. 2, s. 549–554

Josef Harna, historik (5. 7. 1939 – 27. 6. 2015), nekrolog ČČH 114, 2016, č. 1, s. 260–262;
ČMM 134, 2015, č. 2, s. 603–604 (Vladimír Goněc)

Miroslav Flodr, archivář, historik (18. 9. 1929 – 31. 8. 2015), ČMM 134, 2015, č. 2, s. 607–
609 (Tomáš Borovský)

Karel Sommer, historik (18. 10. 1929 – 8. 9. 2015), nekrolog ČČM 134, 2015, č. 1, s. 321–
323 (Jitka Balatková – Nina Pavelčíková)

Pavel Balcárek, archivář, historik církevních dějin (3. 8. 1940 – 30. 9. 2015), nekrolog AČ 66,
2016, č. 1, s. 104–105 (Tomáš Černušák)

František Hoffmann (23. 2. 1920 – 1. 10. 2015), nekrolog ČČH 113, 2015, č. 4, s. 1112–1116

Markus Cerman (27. 7. 1967 – 3. 10. 2015), nekrolog ČČH 114, 2016, č. 1, s. 248–251

Karel Beránek, archivář (15. 7. 1924 – 9. 12. 2015), nekrolog AČ 66, 2016, č. 1, s. 105–111
(Ivan Hlaváček)

Zpravodaj Historického klubu 2016

Časopis Sdružení historiků

České republiky

(Historického klubu 1872)

Cena Josefa Pekaře – 15. ročník

Vyhlášení vítěze 15. ročníku soutěže o Cenu Josefa Pekaře za rok 2016

1. Dne 2. prosince 2016 proběhlo v Praze v rámci schůze výboru Sdružení historiků České republiky (Historického klubu 1872) společné vyhodnocení soutěžních prací zaslaných do 15. ročníku soutěže o Cenu Josefa Pekaře za rok 2016. Soutěž každoročně vyhlašují společně Sdružení historiků ČR a Pekařova společnost Českého ráje. Cílem soutěže je podpora vědecké práce mladých badatelů (do 35 let) v oboru českých dějin.

2. Do 15. ročníku soutěže bylo přihláшено 6 prací:

- **HANIČÁK, Ondřej: Renesanční domy moravsko-slezského pomezí. Příspěvek k poznání typologie a formálních aspektů měšťanské obytné architektury 16. a 17. století.** Opava: Slezské zemské muzeum, 2015, 280 s.

- **HORÁK, Pavel: Stranické legitimace, vážení! Československá sociální demokracie na útěku poválečnou Evropu (1948–1953).** Praha: Nakladatelství Lidové Noviny a Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, 2015, 280 s.

- **NEKOLA, Martin: Petr Zenkl: Politik a člověk.** Praha: Mladá fronta, 2014, 448 s. + 16 s. obrazové přílohy.

- **NEKVAPIL, Ladislav: Východočeští nekatolíci v době baroka a osvícenství. Chrudimský kraj v letech 1621–1781.** Pardubice: Univerzita Pardubice 2015, 240 s.

- **RÁJA, Martin: V čele občanských elit. Advokáti a společnost na Moravě v letech 1869–1914.** Brno: Matice moravská, 2015, 394 s.

- **VLHA, Marek: Mezi starou vlastí a Amerikou. Počátky české krajanské komunity v USA v 19. století.** Brno: Matice moravská, 2015, 424 s.

3. Hodnotitelé konstatovali, že všechny přihlášené práce splnily formální předpoklady pro zařazení do soutěže a byly požadované kvality, tak, jak vyžaduje Statut Ceny Josefa Pekaře. Posoudili práce zaslané do 15. ročníku soutěže o Cenu Josefa Pekaře a hlasováním rozhodli, že Pekařova cena za rok 2016 bude udělena PhDr. et Mgr. Pavlu Horákovi, Ph.D., za publikaci *Stranické legitimace, vážení! Československá sociální demokracie na útěku poválečnou Evropu (1948–1953)*. Vítězi upřímně blahopřejeme a všem dalším účastníkům 15. ročníku této soutěže děkujeme za jejich zájem soutěže se zúčastnit a blahopřejeme též k jejich hodnotným a přínosným publikacím.

4. Slavnostní vyhlášení vítěze 15. ročníku Ceny Josefa Pekaře proběhne na výročním zasedání Pekařovy společnosti Českého ráje na počátku roku 2017. Termín bude ještě upřesněn.

Cena Josefa Šusty – 16. ročník

Vyhlášení výsledků 16. ročníku Soutěže o Cenu Josefa Šusty 2016

1. Členové odborné hodnotitelské komise výboru Sdružení historiků České republiky (Historického klubu 1872) vyhlásili na celostátní studentské konferenci "Historie" v Brně 22. dubna 2016 vítěze 16. ročníku soutěže o Cenu Josefa Šusty. Jako každoročně byly v této soutěži vyhlášené Sdružením historiků ČR hodnoceny práce, které prošly z krajských kol do závěrečného kola v rámci celostátní Studentské vědecké soutěže Historie, jíž se mohou zúčastnit studenti historických oborů všech vysokých škol v ČR.
2. Za nejlepší práci, jíž byla udělena Cena Josefa Šusty za rok 2016, byla vyhlášena práce **Vojtěcha POJARA** (Katedra pomocných věd historických a archivního studia FF UK v Praze), která nese název "**Symbolické topografie Prahy v dlouhém 19. století: kontinuita a změna v procesu modernizace**".
3. Ocenění si dle komise zasloužily také práce **Nely MICHALICOVÉ** (Ústav historických věd Filosofické fakulty University Pardubice) a **Patrika PAŠTRŇÁKA** (Katedra historie University Palackého v Olomouci). Komise posuzovala předložené práce s ohledem na originalitu volby a metodického pojetí tématu, na využití archivních pramenů a práci s nimi i na komplexní postižení literatury k danému tématu, konečně i s ohledem na „řemeslnou“ úroveň zpracování odborného textu (kvalita poznámkového aparátu, celková úprava). V úvahu byla vzata i stylistická úroveň posuzovaných prací.
4. Všichni ocenění budou pozváni na schůzi výboru Sdružení historiků ČR, kde jim budou předány knižní odměny, vítězi i finanční odměna. Termín společného setkání bude upřesněn.

Nekrology

Úmrtí v historické obci ČR a mezi zahraničními bohemisty 2016

František Hejl (16. 3. 1920 – 12. 1. 2016), nekrolog ČČH 114, 2016, č. 1, s. 252–253

Jan Frolík, archivář (16. 7. 1947 – 24. 1. 2016), nekrolog ČČH 114, 2016, č. 3, s. 871–872; AČ 66, 2016, č. 2, s. 200–202 (Jaroslav Suk)

Miroslav Pojsl (8. 5. 1945 – 16. 2. 2016), nekrolog ČČH 114, 2016, č. 3, s. 868–870

Miloš Hájek (12. 5. 1921 – 25. 2. 2016), nekrolog ČČH 114, 2016, č. 2, s. 555–559

Janusz Tazbir (5. 8. 1927 – 3. 5. 2016), nekrolog ČČH 114, 2016, č. 3, s. 857–861

Kateřina Smutná, archivářka (14. 9. 1947 – 13. 5. 2016), nekrolog AČ 66, 2016, č. 3, s. 302–306 (Karel Müller)

Ljudmila Pavlovna Laptěva (9. 9. 1926 – 16. 5. 2016), nekrolog ČČH 114, 2016, č. 3, s. 862–867

Václav Veber (31. 8. 1931 – 24. 5. 2016), nekrolog ČČH 114, 2016, č. 3, s. 873–875

Dagmar Čapková (13. 9. 1925 – 24. 5. 2016), nekrolog ČČH 114, 2016, č. 4, s. 1153–1161

Milan Myška (13. 4. 1933 – 8. 7. 2016), nekrolog ČČH 115, 2017, č. 3, 919–924

Zdeněk Měřínský (16. 1. 1948 – 9. 9. 2016), nekrolog ČČH 115, 2017, č. 2, s. 625–627

Zpravodaj Historického klubu 2017

Časopis Sdružení historiků

České republiky

(Historického klubu 1872)

Šustova cena: 16. ročník – 2016

1. Členové odborné hodnotitelské komise výboru Sdružení historiků České republiky (Historického klubu 1872) vyhlásili na celostátní studentské konferenci "Historie" v Brně 22. dubna 2016 vítěze 16. ročníku soutěže o Cenu Josefa Šusty. Jako každoročně byly v této soutěži vyhlašované Sdružením historiků ČR hodnoceny práce, které prošly z krajských kol do závěrečného kola v rámci celostátní Studentské vědecké soutěže Historie, jíž se mohou zúčastnit studenti historických oborů všech vysokých škol v ČR.
2. Za nejlepší práci, jíž byla udělena Cena Josefa Šusty za rok 2016, byla vyhlášena práce **Vojtěcha POJARA** (Katedra pomocných věd historických a archivního studia FF UK v Praze), která nese název "**Symbolické topografie Prahy v dlouhém 19. století: kontinuita a změna v procesu modernizace**".
3. Ocenění si dle komise zasloužily také práce **Nely MICHALICOVÉ** (Ústav historických věd Filosofické fakulty University Pardubice) a **Patrika PAŠTRŇÁKA** (Katedra historie University Palackého v Olomouci). Komise posuzovala předložené práce s ohledem na originalitu volby a metodického pojetí tématu, na využití archivních pramenů a práci s nimi i na komplexní postižení literatury k danému tématu, konečně i s ohledem na „řemeslnou“ úroveň zpracování odborného textu (kvalita poznámkového aparátu, celková úprava). V úvahu byla vzata i stylistická úroveň posuzovaných prací.
4. Všichni ocenění budou pozváni na schůzi výboru Sdružení historiků ČR, kde jim budou předány knižní odměny, vítězi i finanční odměna. Termín společného setkání bude upřesněn.

Jubilea

Jaroslav Pánek (1947)

Jaroslav Pánek sedmdesátiletý. Laudatio k udělení čestné medaile AV ČR „De scientia et humanitate optime meritis“ 19. 1. 2017

Extensivně představit osobnost profesora Jaroslava Pánka, doktora h. c., v krátkém laudatiu nelze. Jeho bibliografie čítá přes dva tisíce záznamů. Úspěšný ředitel Historického ústavu AV v letech 1998–2005 a návazně místopředseda AV pro III. vědní oblast do roku 2013, od roku 2009 ještě k tomu ředitel Českého historického ústavu v Římě souběžně k tomu působil v letech 1996–2002 jako předseda Sdružení historiků ČR a 2002–2010 předseda Českého národního komitétu historiků. Pánek je však především uznávaným badatelem, průkopnický úspěšným na celé řadě polí dějin českého státu a širě ranně novověké střední Evropy. Jmenujme tu jen dějiny stavovství a české předbělohorské aristokracie, dějiny raně novověkého trestního práva nebo dějiny renesančního cestování. Souběžně s tím ale Jaroslav

Pánek byl a je i významným manažerem akademické historiografie a obecněji humanitních věd, a to na českém i evropském poli: Zde bych jako Pánkovu snad největší zásluhu připomněl jeho podíl při konstituování a etablování evropské výzkumné platformy a citační databáze pro humanitní vědy ERIH. Ta se stala až osudově významnou pro „přežití“ humanitních věd v našem osvíceném státě.

Obecněji lze říci, že Pánek svojí prací v mezinárodních grémiích a od počátku 90. let také činným podílnictvím na světových historických kongresech cíleně přispíval a přispívá k – dodnes, bohužel, relativně málo rozvinuté – internacionalizaci české historické vědy. Dobře je to vidět na výsledcích jeho aktivit editorských – ať již šlo v 80. a 90. letech především o *Folia Historica Bohemica* nebo od počátku století o Český časopis historický či historicky nejnověji o italsky vycházejícího *Bolletino* římského ústavu.

Jaroslav Pánek prostě v těchto a mnohých dalších funkcích otevíral české historiografii novověku jedny zahraniční dveře za druhými, modernizoval náš obor a orientoval ho na intenzivní spolupráci se zahraničními bohemisty i se zahraničními profesními organizacemi v oblasti humanitních věd. **Toto své úsilí Pánek doprovodil celou řadou zásadních publikací bibliografického, biografického a encyklopedického charakteru, které propojují českou a evropskou nebo světovou historiografii, resp. vzájemně kontextualizují české a evropské dějiny.**

Svým badatelským a autorským, organizačním i editorským působením na poli historie raného novověku i v oblasti dějin a současnosti české, evropské i světové historiografie Jaroslav Pánek vytýčil českým, zejména samozřejmě předbělohorským dějinám v řadě ohledů nové dimenze. **Především však ukázal, že porozumět českému příběhu lze jen tehdy, když ho zasadíme do evropského kontextu, a to jak objektivně, tak s ohledem na mezinárodní rozhled, představy a zkušenosti jeho klíčových historických aktérů.** Tento aspekt Pánkova vnímání velkých témat českých dějin lze snad nejlépe demonstrovat na jeho mezinárodně úspěšné a opakovaně překládané knize: *Jan Amos Komenský – Comenius* z roku 1990. Obdobně se s ním ale setkáme i v Pánkově knize *Výprava české šlechty do Itálie v letech 1551–1552* (1987), která roku 2012 vyšla také italsky, a ovšem i v publikaci, vydané spolu s Vilémem Heroldem *Baroko v Itálii – baroko v Čechách. Setkávání osobností, idejí a uměleckých forem*, 2003.

Jaroslav Pánek je známý svou cestovatelskou vášní, svou mimořádnou jazykovou kompetencí a ovšem i ochotou ve snad všech zemích, které navštíví – tedy pokud se příliš nevymykají z eurokulturního okruhu – alespoň letmo prozkoumat také jejich knihovny a

archivy, zda neskrývají uragánem dějin do dalek zaváté prameny k dějinám Čech a střední Evropy, případně k dílu a osudům významných evropských i amerických bohemistů.

Při budování Pánkovy sítě mezinárodních konexí samozřejmě vždy záleželo na osobních setkáních, na chemii přátelských vztahů s profilovými osobnostmi zahraniční i české krajanské vědy. Jaroslavovy kontakty se Stanley Wintersem nebo s Karlem Raškou to velmi konkrétně dokládají např. pro USA. Zatím ale jen málo lidí v České republice dokáže ocenit význam Pánkova, spolu s Petrem Vorlem rozvíjeného redaktorského angažmá v česko-americkém historickém časopise Comenius. Journal for Euro-American civilisation.

Ve stínu Pánkových aktivit v Itálii nebo za Atlantikem by přitom nemělo zaniknout, že Jaroslav byl již od doby svých studií také velmi pilným slavistou s těžištěm zájmu o Polsko a Jugoslávii, resp. zejména o Slovinsko. Nedávno vyšly dva objemné svazky jeho studií o těchto zemích, o jejich dějinách, historii i kultuře. Oba dokládají, že Pánek není a nebyl jen úspěšným badatelem a zasloužilým universitním učitelem na poli slavistiky, ale že v obou českých zemích blízkých oblastech navázal také početná přátelství a zároveň se stal obětavým – opakovaně vyznamenaným – promotorem polské historiografie a slovinské kultury v Čechách. Jeho ohromné pochopení a angažmá pro rozsáhlé zkoumání a produktivní integrování blízkých sousedů české společnosti a vědy do našich vlastních, ale i mezinárodních, resp. celoevropských sítí a historiografických projektů má jednoznačně nadoborový význam. Je zřejmé, že přinejmenším naši polští přátelé pro toto jeho úsilí mají zcela mimořádné porozumění.

Přejme proto Jaroslavu Pánkovi, aby mu jeho nadšení pro internacionální rozměr českých dějin a české historiografie vydrželo ještě hodně dlouho jak po sedmdesátce, tak i po světovém historickém kongresu v Poznani, na jehož přípravě se podílí.

Jiří Pešek

Lenka Bobková (1947): Jan Zdichynec, Vzpomínka žáka a kolegy k jubileu prof. Lenky Bobkové, Fontes Nissae – Prameny Nisy 18, 2017, č. 1, s. 108–109

Václav Ledvinka (1947)

Nekrology

Úmrtí v historické obci ČR a mezi zahraničními bohemisty 2017

Miloslav kardinál Vlk (17. 5. 1932 – 18. 3. 2017), nekrolog ČČH 115, 2017, č. 2, s. 628–631

Zdeněk Smetánka (21. 10. 1931 – 4. 4. 2017), nekrolog ČČH 115, 2017, č. 4, s. 1192–119

Josef Válka (13. 7. 1929 – 13. 5. 2017), nekrolog ČČH 115, 2017, č. 3, s. 909–918

Mečislav Borák (31. 1. 1945 – 15. 3. 2017), nekrolog ČČH 115, 2017, č. 3, s. 928–932

Bedřich Loewenstein (29. 6. 1929 – 11. 5. 2017), nekrolog ČČH 115, 2017, č. 3, s. 925–927

Karel Novotný (11. 1. 1932 – 13. 9. 2017), nekrolog ČČH 116, 2018, č. 1, s. 316–318

Josef Petrář (23. 8. 1930 – 3. 12. 2017), nekrolog

Čtibor Nečas (26. 7. 1933 – 19. 12. 2017), nekrolog ČČH 116, 2018, č. 1, s. 319–323

V. ODBORNÁ PRODUKCE K ČESKÉ HISTORIOGRAFII ČR za léta 2011–2017